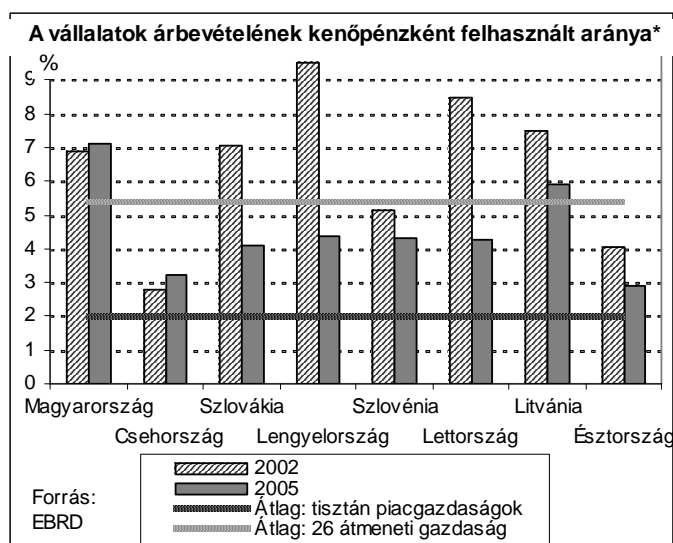
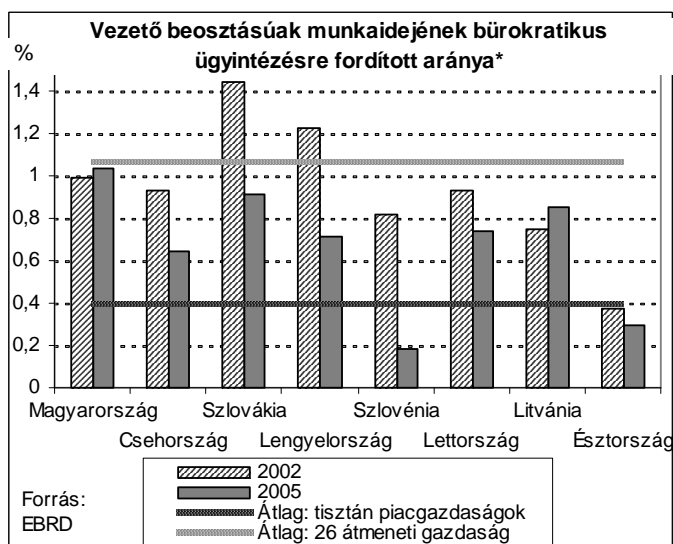

Az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank 2005 novemberi felmérése szerint az átmeneti gazdaságokban összességében javult a gazdaság intézményi környezete az elmúlt három évben, de még számos intézményi és szabályozási akadály nehezíti a vállalkozói létet – különösen a fejlődésre és munkahelyteremtésre leginkább alkalmas cégek körében. Magyarországon nem javult a helyzet: nőtt a vállalatokat terhelő ügyintézés időigénye és erősödött az állami megrendelésekhez kapcsolódó korrupció.

A magyar ipari termelés dinamikus növekedése az év utolsó hónapjaiban is folytatódik, ami különösen szembetűnő a járműgyártásban. Az ipar belföldi értékesítési árai az inflációnál kétszer gyorsabb ütemben emelkedtek 2004 és 2005 novembere között, a legnagyobb ütemű drágulás a közműszolgáltatásban, a vegyiparban és az energiatermelésben, a legkisebb az élelmiszeriparban mutatkozott. Az MNB előrejelzése szerint 2006-ban akár 1 % alá is süllyedhet az infláció, majd 2007-ben 3% körül stabilizálódhat. A külkereskedelmi egyenleg 2005 első 11 hónapjában folyamatosan javult, az export, aminek háromnegyedét EU országokkal bonyolítjuk, dinamikusabban bővült, az import mérsékeltebb ütemben erősödött. A munkanélküliség az utóbbi három negyedév idősrát tekintve 7,2%-on stabilizálódott, az aktivitási arány 65% körüli, ami uniós összehasonlításban még mindig alacsony. A turizmus számára sikeres év volt a tavalyi, novemberig mind a vendégéjszakák, mind a bevételek számottevően növekedtek.

Az átmeneti gazdaságok helyzete

Az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank 2005 végén megismételte 2002. évi felmérését az átalakuló gazdaságok és a piaci és intézményi környezet helyzetéről. Az elemzők arra a következtetésre jutottak, hogy a gazdasági környezet összességében javult az elmúlt három évben, de vannak számottevő különbségek az országok között. A jelentés kihangsúlyozza, hogy ezekben az országokban még mindig számos – elsősorban intézményi – akadály nehezíti az üzleti életet: például: az üzleti élet szabályozásának magas költsége, a nehézkes intézményi környezet, a tulajdonjog gyengesége, vagy az instabil makrogazdasági környezet. Több országban, hazánkban is, a kockázatos hitelállomány növekedése folytán megnőtt a pénzügyi szektor sebezhetősége is. A vezető beosztásúak hazánkban munkaidejük viszonylag nagy részét fordítják az állam által megkövetelt ügyintézésre, és ez – a legtöbb átmeneti gazdasággal ellentétben – Magyarországon az elmúlt három évben tovább romlott. A legsúlyosabb problémák – a felmérés szerint – többek között a munkaügyi szabályozás és az állami megrendeléseknél elterjedt korrupció kapcsán merülnek fel. Az utóbbi tekintetében 2002 óta javult a helyzet a közép-kelet európai és a balti országok többségében, de ez sajnos épp hazánkra nem érvényes. Továbbá Magyarország, Lengyelország és Csehország számára egyaránt nagy kihívást jelentenek a külső deficittel párosuló makrogazdasági kockázatok. A felmérésből az is kiderül, hogy a gazdasági korlátok, és a gazdaság-szabályozási kötöttségek épp azokat a cégeket sújtják a legjobban, amelyek jelentős szerepet játszanak a gazdasági növekedésben és a munkahely-teremtésben: exportőrök, a profitot újrainvestáló cégek, kis- és közepes vállalkozások.

Ipari termelés

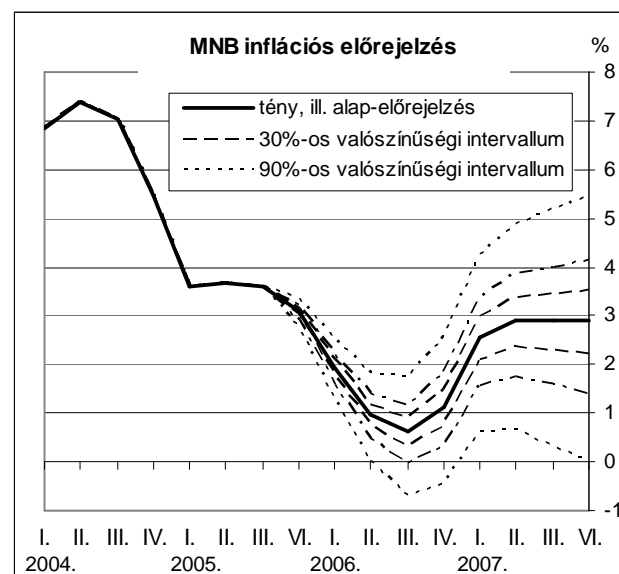
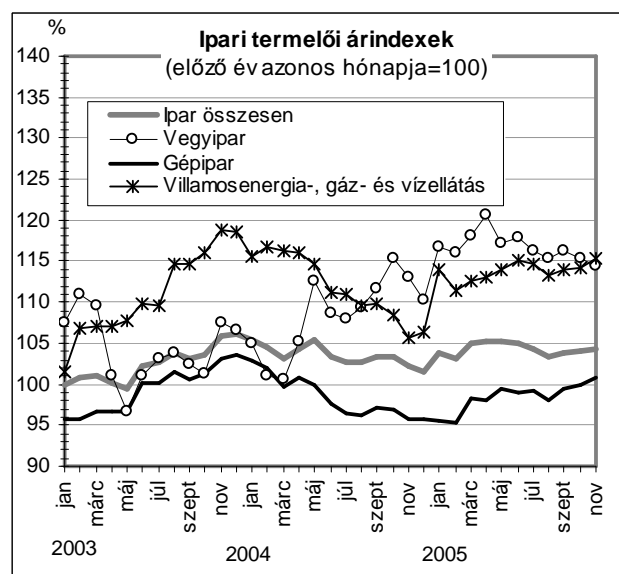
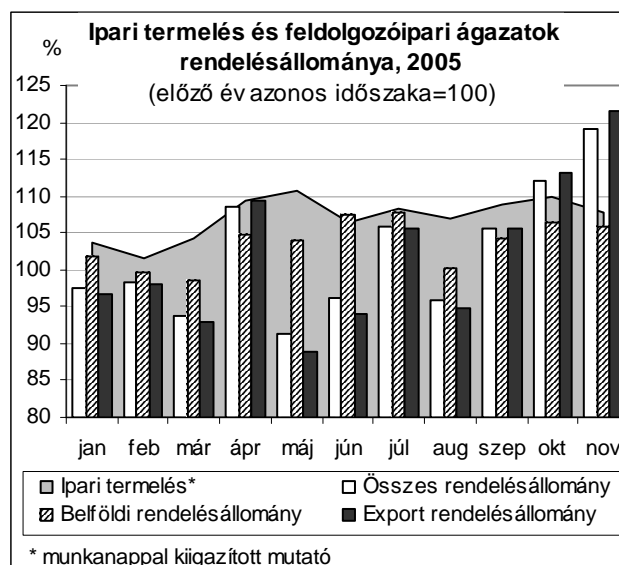
A feldolgozóipar számára a 2005. év – különösen a második félév – a növekedés időszakának bizonyult. Az ipari termelés 2005 novemberében 7,7%-kal, az év első tizenegy hónapjában 7,3%-kal volt magasabb, mint az előző év azonos időszakában. Az export novemberben jelentősen (13%-kal) bővült a kivitelben nagy súlyt (44%-ot) kitevő villamos gép-, és műszergyártó cégek körében. A szintén nagy export-súlyú járműgyártás ugyancsak nagy ütemben, 19,4 %-kal növelte termelését, és 21,8%-kal a kivitelét. A tartós növekedést a rendelésmutatók is alátámasztják. 2005 novemberében a megfigyelt feldolgozóipari ágazatok összes rendelésállománya 19%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, ami egyben a folytatásra nézve is pozitív jel. A munkaerő hatékonysága is tovább javult, az egy főre jutó ipari termelés az év első tizenegy hónapjában 10,6%-kal volt magasabb, mint 2004 azonos időszakában. A területi egységek között nagyok a különbségek: 2005 első tizenegy hónapjában az ipari termelés a közép-dunántúli, valamint az észak-magyarországi régióban jelentősen (22,5, illetve 14,6%-kal) bővült, míg a dél-dunántúli régióban (14,7%-os) csökkenés mutatkozott.

Ipari termelői árak

Az ipar belföldi értékesítési árai novemberben a 2004. novemberivel összehasonlítva 7,1%-kal növekedtek, az exportértékesítésben 2,4%-os volt a drágulás. 12 havi összehasonlításban jelentősen (17,7%-kal) emelkedtek az árak a vegyipari ágazatokban, ami a kőolaj-feldolgozásban bekövetkezett 42,7%-os, a vegyi anyagok, termékek gyártásában jelentkező 9,1%-os áremelkedésnek tudható be. A villamosenergia-, gáz-, gőz- és vízellátás ágazat árai 15,4%-kal haladták meg az egy évvel korábbiakat, és a trendet tekintve, a közműszolgáltatások drágulása 2003 második feléve óta tart, és csak 2004 második felében tört meg átmenetileg. 2004 és 2005 novembere között az energiatermelő ágazatokban nőttek a legnagyobb mértékben (20,2%-kal) az árak. A legkisebb árnövekedés az élelmiszer, ital, dohány ágazatban (0,4-0,4%) jelentkezett, ami azzal függ össze, hogy az uniós csatlakozással a verseny élesedése az élelmiszerpiacon jelentkezett a legerősebben.

Inflációs előrejelzés

Az MNB előrejelzése szerint 2006-ban az inflációs ráta várhatóan – a gazdaság élénk növekedését és az ikerdeficitet tekintve meglepő módon – gyors ütemben csökken, és a harmadik negyedévben 1% alá is süllyedhet. Ezt követően az év második felében már ismét emelkedésnek indulhat az infláció, és 2007 második negyedévében az áremelkedés üteme az előirányzott 2,9 %-os szint körül stabilizálódhat.

Külkereskedelmi terméforgalom

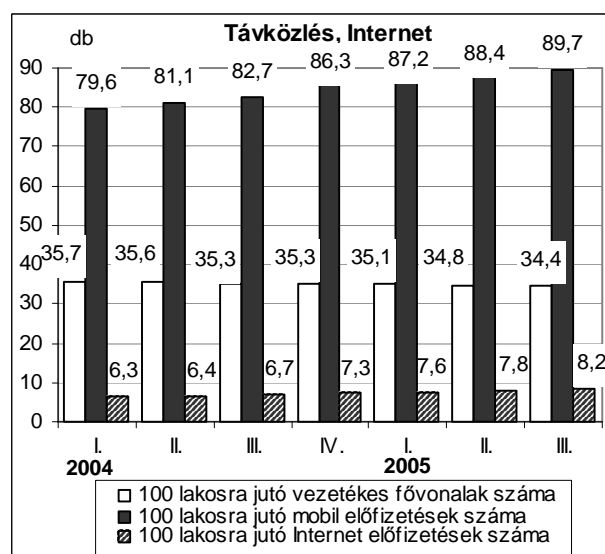
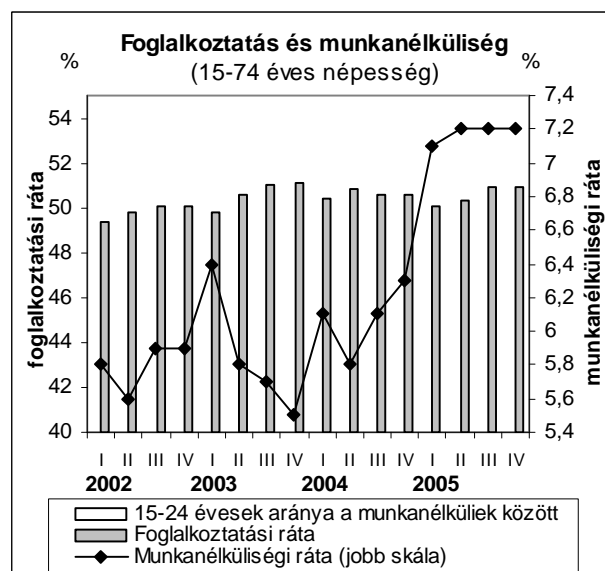
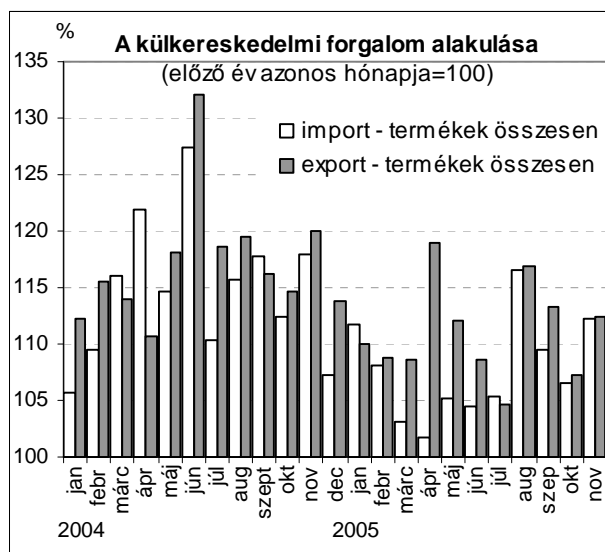
2005. január–novemberben – előzetes adatok szerint – az export értéke 9, az importé pedig 6%-kal nőtt 2004 azonos időszakához viszonyítva. A külkereskedelmi mérleg hiánya 295 milliárd forinttal volt kevesebb, mint az egy évvel ezelőtti. 2005. novemberben – a KSH első becslése szerint – a kivitel értéke 1230 milliárd forintot, a behozatalé 1282 milliárd forintot ért el, ami a forgalom mindkét irányában 15%-os növekedést jelent az egy évvel korábbi szinthez képest. A külkereskedelmi mérleg tizenegyedik havi hiánya 53 milliárd forintot tett ki, ami 5 milliárd forinttal több a 2004. novemberi értékhez képest. A novemberi kivitel 77, a behozatal 66%-át az Európai Unió tagállamaival bonyolítottuk le.

Foglalkoztatottság és munkanélküliség

A 2005. szeptember–novemberi időszakban a foglalkoztatottak száma 3 millió 930 ezer, a munkanélkülieké 305 ezer fő volt, 44 ezer fővel több, mint 2004 azonos időszakában, ami 7,2%-os munkanélküliségi rátát jelentett. A régi EU tagországokban a munkanélküliség 7,5, az Unió egészében 8,3%-os. A 2005. szeptember–novemberi időszak átlagában a 15–74 éves népesség 54,9%-a jelent meg a munkaerőpiacon, ami az előző évhez képest az aktivitási arány 0,8 százalékpontos növekedését jelentette. 2005. III. negyedévében a 15-64 éves népesség 61,8%-a minősült gazdaságilag aktívnak, ami 20004-hez képest 1 százalékpontos növekedést jelent, de még jelentősen elmarad a régi EU tagok 71%-os átlagától. A 15–24 éves korosztályra jellemző munkanélküliségi ráta 19,5% volt, szemben az előző évi 17,0%-kal. A munkanélküliek 45,9%-a egy éve vagy annál régebben keresett állást, ez szinte teljesen azonos a tavalyi értékkel. A munkanélküliség átlagos időtartama 16,2 hónapnak felelt meg. Érdekes módon ma Magyarországon a munkanélküliség jelentős munkaerőhiánnyal párosul. Ez részben a munkaerők földrajzi mobilitásának hiányából fakad, részben annak a következménye, hogy az állásokra jelentkezők képességei, készségei és ismeretei nem felelnek meg a munkáltató elvárásainak, vagy a munkakör követelményeinek. Ez a probléma különösen szembetűnő a szakképzett munkaerő piacán.

Távközlés, Internet

2005 harmadik negyedévében a mobil-előfizetések száma túllépte a 9 milliót, a vezetékes vonalak számának csökkenése pedig folytatódott. A mobiltelefonokról kezdeményezett beszélgetések összesített percideje most először haladta meg a vezetékes hálózatban indított hívások időtartamát. Növekedett az Internet-előfizetések száma, valamint az Internet-hozzáférési szolgáltatásokból származó nettó árbevétel. Jelentősen bővült a szélessávú Internetet előfizetők tábora, a modemes szolgáltatások rovására.

Turizmus

Az elemzők a turizmus szempontjából rekordévként emlegetik a tavalyit. 2005 január–novemberben a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma ugyan csak kismértékben emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva, de a szállásdíjbevétel számottevően, 13%-kal nőtt. 2005. január–novemberben a kereskedelmi szálláshelyekre 3,2 millió külföldi vendég érkezett, ami az előző évhez képest 5%-os növekedést jelentett, és 2%-kal több vendégéjszakát eredményezett. Az Európai Unió országaiból érkezett vendégekhez köthető a külföldi vendégéjszakák háromnegyede. A hazánkba irányuló vendégforgalom jelentősen fellendült Nagy-Britanniából, Írországból, Japánból, Portugáliából és Kínából. A gyógyszállóknban 6%-kal nőtt a külföldi vendégéjszakák száma, ezeknek 60%-át a német, illetve az osztrák vendégek töltötték el. A belföldi vendégforgalom is fellendült, a vendégek száma 5, a vendégéjszakák száma 3%-kal volt több az egy évvel korábbinál. A gyógyszállókban – a vendégéjszakák száma alapján – a külföldiekét meghaladó ütemben, 13%-kal bővült a belföldi vendég-forgalom.

Háztartások hitelei

2005. novemberben a háztartásoknak nyújtott fogyasztási és lakáscélú hitelek átlagkamatlába csökkent, és háztartások eurohiteleinek és euróbetéteinek átlagos kamatlábai is általában csökkentek. 2005. novemberben a megkötött fogyasztási hitelszerződések értéke 23,8 milliárd forintot tett ki, ami 5,4 milliárd forinttal volt magasabb az előző havi értéknél. A háztartások középtávú, 1-5 éves lejáratú forint és devizahiteleinek állománya az utóbbi két évben folyamatosan nőtt. A növekedés üteme 2005-ben mérséklődött, és ezzel egyidőben a növekedésben egyre nagyobb lett a szerepe a devizahiteleknek. Az 1-5 éves lejáratú háztartási devizahitelek állománya 2005-ben 17-ről 50 milliárd forint fölé emelkedett, ami hozzájárult a pénzügyi rendszer sebezhetőségének erősödéséhez. Ugyanez érvényes a gépjárművásárlási devizahitelek állományának dinamikus növekedésével kapcsolatosan. A folyószámlahiteleken kívüli hitelek új szerződésértékein belül a fogyasztási hitelek aránya októbertől novemberre 45,5%-ról 52,5%-ra emelkedett. A lakáscélú hitelszerződések értéke novemberben 16,4 milliárd forintot tett ki, ami 0,2 milliárd forinttal magasabb az előző havi értéknél.

Források: KSH, MNB, EBRD

Publikáció esetén kérjük, hogy összefoglalónkra az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2005 / december, Budapest

